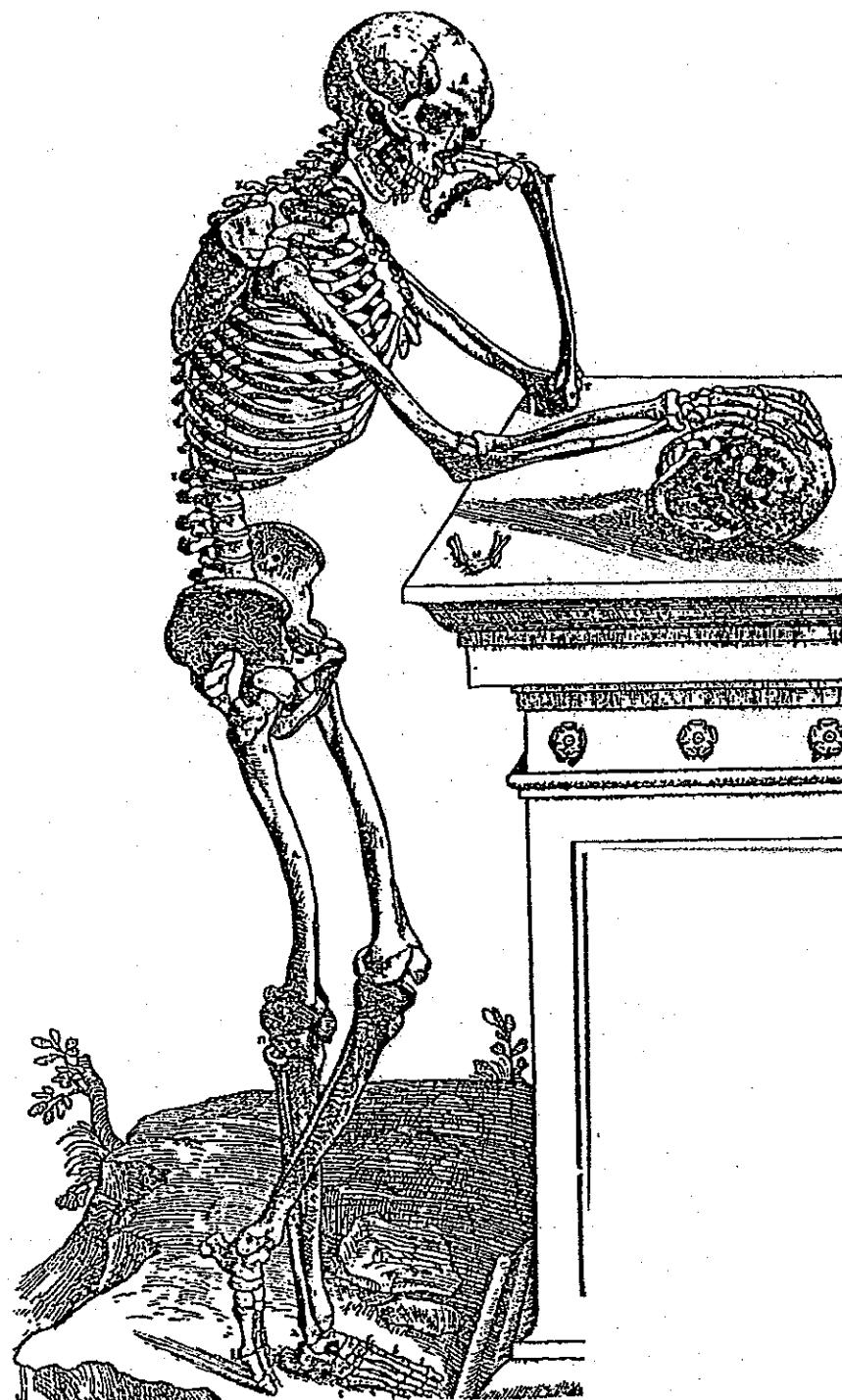

The Rabbinic Response to Scientific Discovery
Throughout the Ages

E. Reichman, M.D.

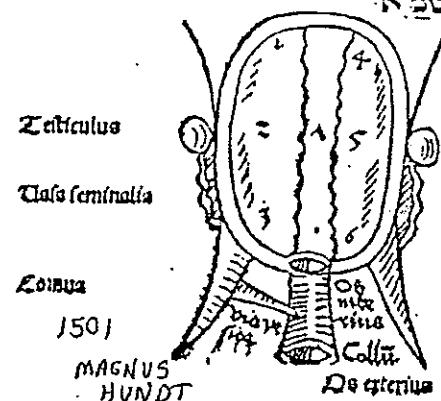

ה'ג

卷之三

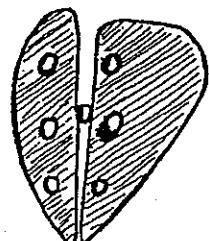
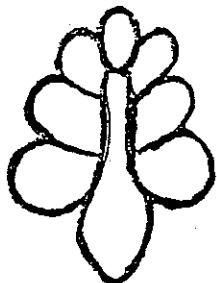
לאכדר אשוח כי הורישו לדה וכבר ידו

ט'ז

אֲשֶׁר כו תִּהְעָז וַיָּלֶךְ זֹכֶר רְקֵן עַד־מִן
בְּקֶרֶר חֻלְדָּות סְוִים כְּלַעַד אֶת־נְכָבוֹן בְּמִזְמָנוֹ
וְגַם מִשְׁמָנָה אֶת־נְכָנוֹ קָרְבָּן כְּקוֹרְרוֹת עַל־יְמֵן תְּלֵל
וְכֵל־תְּלֵל בְּכָל־עַמְלֵן קָדְרָן נְכָבָךְ וְזֹכֶר בְּמִזְמָנָה תְּלֵל
טוֹמְכוֹת הַוְּהַלְדָּנוֹת בְּחַמְצָר וְכָבֵכָה נָלֶן. עַזְוִין נְכָנוֹ
מִדְרָע בְּכָל־יְמֵין וּמִלְדֵל זֹכֶר וּמִמְּקָרְבָּת טַהֲרָתְמִיסָּה תְּלֵלָה.
נְכָנוֹת הַוְּהַלְדָּנוֹת תְּמִימָה כְּלַעַד וּנוֹזְבָּרָס כְּלַעַד זֹכֶר
שְׁלַמְלֵל נְכָנוֹת קָרְבָּן בְּכָל־עַמְלֵל וְתָלֵל קָרְבָּן וְתָלֵל
בְּזַעֲמָה תְּמִימָה תְּמִימָה נְגִיחָת וְלָטָה וּנוֹתָר בְּזַעֲמָה חֲטָא
בְּאָמָלָה תְּמִימָה לְרֹאשׁוֹ וּמִזְמָנוֹתָה קָרְבָּן קָרְבָּן לְפָנָיו זֹכֶר:
וּבָיוֹם סְפָנִים מִנוֹן בְּכָר עַרְלָט. וְלֹא־קָרְבָּן לְמַס יְמָם
סְפָנִים מִנוֹן לְמַס יְמָם. וּמִיטָּה בְּלֵב גַּמְלָל טַהָּר
רְחִיבָּן כְּרֵי פְּלָל וּמִזְמָנוֹת. גַּן לְפִי סְרֵן בְּלֵב פְּמָמִיס
כְּבָבָר פְּלָבָב זְמָמָס יְמָד דְּקָלָן הַלְּסָן עַמְמָה וְלֹא־יְמַלְלָנָה

דעת זקנים מבעלי החותפות

1957 02-28

—Tracing from an illustration in a fourteenth century MS. of Michael Scott, *De secretis naturæ*, exhibiting seven-chambered uterus.

שָׁבְנִי יִשְׂרָאֵל פֶּרֹו וַיְשַׁרְצֹו וַיְרַבֹּו וַיַּעֲצִמוּ בָמָאָד מִאָד

וְתִמְלָא הָרֶץ אֲתֶם:

૨૨૩૮ ૬૩.૩

The diagram illustrates a double ovule structure. It features two large, rounded lobes at the top, each containing several short, horizontal lines representing embryo sacs. Below these lobes is a narrower, elongated structure. The word "pinguis" is written vertically along the left side of the main body. The word "dextrum" is positioned to the left of the narrow structure, and "sinistrum" is positioned to its right.

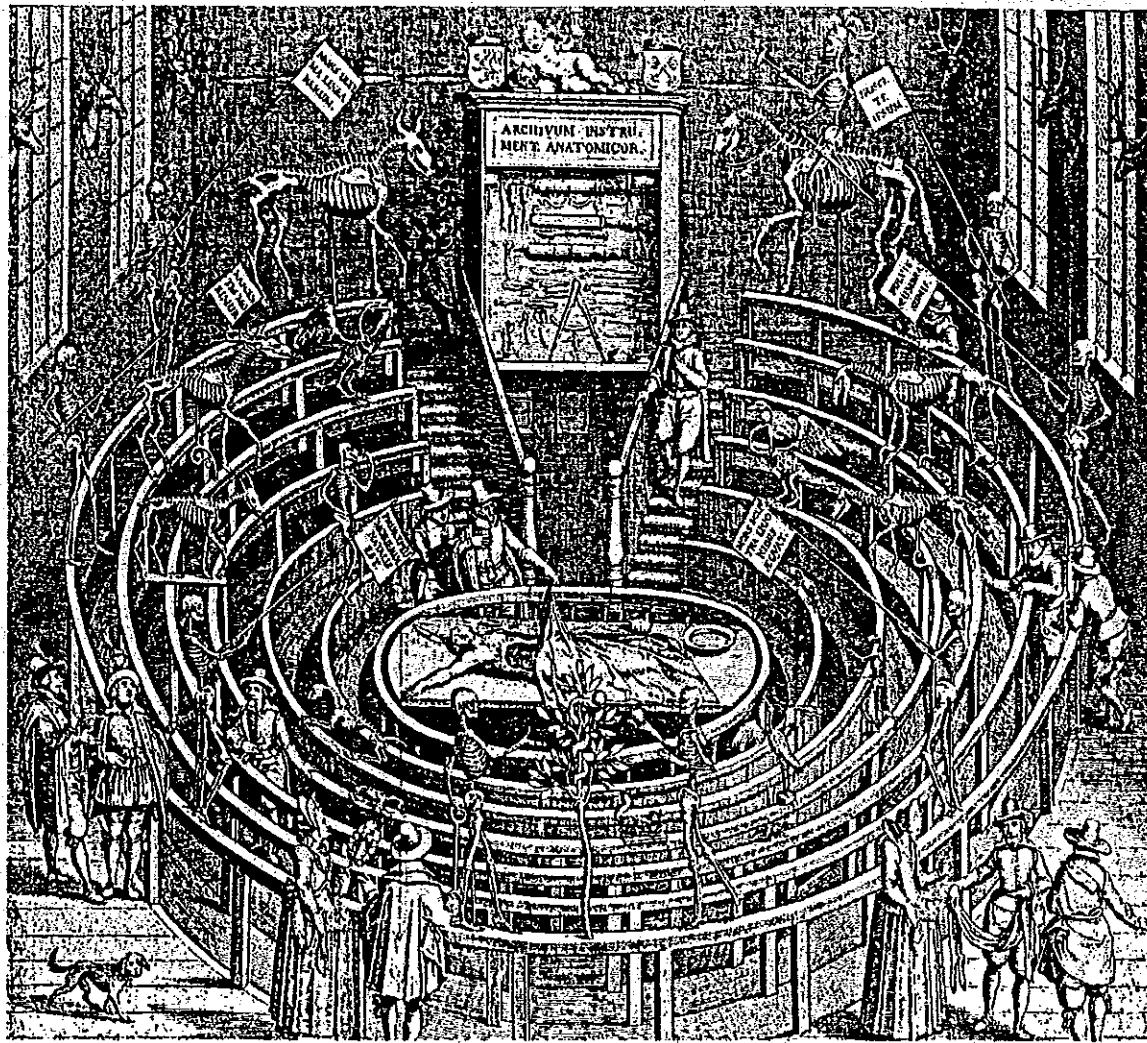
אתם תאמר למה יルドו ששה בכרס אחד ולא
פחיםות ולא יותר, שם במקורה — אין ראוי
ששייה ששה חמיר בכל ומן⁵², ויש מפרשין⁵³
משום שז' חוררים הם ברותם האשא, שלשה
מימין ושלשה משמאל, ואחד באמצע, אם
חחות עבר בימין היו זכרים, ואם בשמאל היו
נקבות, ואמ' באמצע היו טומטום⁵⁴ או
אנדרוגינוס⁵⁵. וכפי מספר החוררים אפשר
להיות يولדות בכרס אחד. וכן היה ברכת
ישראל, שהיו يولדות ששת בכרס אחד ביחד, נ'
זכרים וג' נקבות. ואנדרוגינוס קללה הוא⁵⁶
לא היהת מתחברת. אך בב"ז לא משמע היכי,
דיicia למאן דאמר שהיו يولדות. י"ב בכרס
אחד, ודריש פירוש ב⁵⁷, "ישראל" ב', "וירבר" ב',
ב' וכור⁵⁸.

ב' נ' יוכיר נוכנין כח' עכ' סכת' א'
כמברטיט טופוסה ג' מזר' כ' נרכט טופס ג' מיטין ג' מסתולין
וזוד צ'אנכע לה תחנער חיימין יכו זקר'!
ולס צ'אנלן יכו קאנעט וס צ'אנכע יכו עטמאנס לו
חדרוגו ז'כפי אספער-חוורדים לופר לאיט' יונדזות נרכטולין
וון פ' ניכ' נרכט ייסראלן כ' זי' יולוק' ו'כ'ריך לחוד קיחוד' נקר'!
וב' קאנעט וחדרוגו ז'ק' קאנלן וו' לא פ'יטס מתקערט עכ' ל' ג'ן
זה רומן כח'ק' ר'ג' ג'ע ז' פ'ק'ק' ז' כ'ר'ו'ה' ו'כ'ר'ו'ה' ג'ונ'ג' טענ'ג' עד
ז' ש'ז'ד'ין ק' נ'למ' כ'ספ'יט ר'ט' ס'ס' ז'דר'ם' ג'ס'רו'ס ע'ל ו'ז'נו'
ס'ס'ו' ז'ד'ו'ת ג'ג'ה'ז'ב' כ'ס'ר'ו'יכ' ו'ס'מ'ה' ג' ד'ס'ב'מ'ו'ת' ל'ס'ו'ן
ו'ס'ר'בו'ן'ה'ז'ו'ן' ה'ל' ר'כ'ה'ז'ו'ן' ג'פ'ק'ס' ס'ס'א' י'ל'ד'ז'ו'ן' ג'ג'ה'ז'ב' כ'ב'כ'י
כ'יו'ן' ס'ל'ין' ג' ס'ט'ן' ח'ג'ר' כ'י ל'פ'ן' א'ר'ב'ר'נו' ג'נ'ל'ר' ז' ג'נ'י' ד'ג'ס'
ו'ס'ל'ר' ג'ג'ה'ז'ב' י'כ'ר'נו'ס'ס'ים' ו'ל'כ'נו'ס'ס' ק'מ'פ'ר'ז'ו'ן' ל'ס'כ'ו'ן'
ב'ס'ק' ע'ן' ג'ל'ס'ו'ן' ג'ס'ל'ד'פ'ר'ז'י' ו'ס'ר'נו' ס'ס'ו' י'ו'ל'ו'ת' ו' ג'נ'ס'
חו'ם' א'ג'ל' ג'ל'ס'ו'ן' ג'ס'ל'ד'פ'ר'ז'ו'ן' ק'ל'ס'ו'ן' י'ס'ר'נו' ב'ג'ע'ל' •

The Anatomy of Halakha

E. Reichman, M.D.

משנה מסכת אהלות פרק א משנה ח

מאותים וארבעים ושמונה אבריטם באודם שלשים בפיית הרגל ששה בכל אצבע עשרה בקורסל שניים בשוק
חמשה בארוכובה אחד בירך שלשה בקטלית אחד עשרה צלעות שלשים בפיית היד ששה בכל אצבע שניים
בקנה ושנים במורפק אחד בזרוע וארבעה בכף מאה ואחד מזוה ומאה ואחד מאות וחמשה עשר חוליות בשזרה
תשעה בראש שמנה בצואר ששה במפתחה של לב וחמשה בנקביו כל אחד ואחד מטמא מגע ובמשא ובאהל
איימי בזמנ שיש עליהן בשר כראוי אבל אם אין עליהן בשר כראוי מטמאן במגע ובמשא ואין מטמאן באחל

תלמוד בבלי מסכת בכורות זז מה עמו א

א"ר יהודה אמר שמואל מעשה בתלמידיו של ר' ישממעאל שללקו זונה אהות שנתחייבה שריפה למלך, בדקו
ומצאו בה מאותים וחמשים ושנים, אמר להם: שמא באשה בזקתם, שהוטיף לה החותב שני צירום ושני דלנות.
תניא, רבי אלעזר אומר בשם שצירום לביתך דלנות לאשה, שנאמר +שמואל א' ד'+' ותכרע ותלד כי נהפכו
עליה ציריה, רבי יהושע אומר בשם שדלותות לביתך דלנות לאשה, שנאמר +איוב ג'+' כי לא טגר דלמי בטני,
רבי עקיבא אומר: בשם שפתחה לביתך מפתחה לאשה, שנאמר +בראשית י'+' ופתחה את רחמתה, לרבי עקיבא
קשה לתלמידי רבי ישממעאל דלמא אידי דזוטרא - אגדמות מותמתה. אמר רב: וכולן אין מטמאן באחל, שנאמר
+במדבר י"ט+ זאות התורה אדם כי ימות באחל - דבר השווה לכל אדם; אמר לה אבוי ובאיש ליכαι והכתיב:
+ישיעתו כ"א+ צירום אחוזמי כצירוי يولדה! צירויبشر; והכתיב: +דניאל י+' אדני במראה נהפכו צירוי הכא נמי
צירויبشر, חבי נמי מסתברא, دائ לא תימה הци - מאותים וארבעים ושמונה היצי משכחות לה? לא באיש ולא
באשה.

The Anatomy of Halakha

E. Reichman, M.D.

וְכָל־עַמּוֹד אֶת־מִזְבֵּחַ הַמְּאַרְדָּרִים אֲמָרָ רַבִּי חַנּוֹמָא מִנְיָנֵן הַמְּאַרְדָּרִים כְּנֶגֶד מַאתִים וָאֶרְבָּעִים וָשְׁמוֹנָה אַיִבָּרִים שִׁישׁ בּוֹ וְהַא תְּנִינָן כַּשְּׁמָשָׁחִים בָּרוּקִין אָוֹתָה כְּךָ

גמוך ג' סוף ג' : א סותה כח לצעו געטה' סטלה'רים גויה'ן זי' פטמי'ס גמ'ה' לווער טנודקון ציט'ן
ב' צל' ליט'ונז מיט'ס נא'ן וו'ט לאכ'ין זט' פיט' דרא'ז וטמ'ט' דערט'ס ?טמ'ל'ין
געט'ו'ם דע' ע'ס' דלע'נ'יס טימ'ל'ים געט'ס הייס' מיט'ל'ן געט'ן טנומ'ל' זיט' סט'ול' היט'
כ' יעומ' זט'ל' דער' כט'וט' נכל' היט' לי'ץ עיך' טאנ'י קפטע'ס-לע'ס וויל'ן סט'ו'ס סט'וכ'
געט'ס ליט' רט'ס נכל' ה', זי' סט'יל'יס נט' טמ'ג'נו' וויל'ס פט'ת'ן געט'ן מל'ן גיט'ס וויל'ן

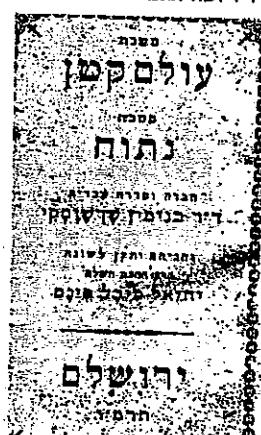
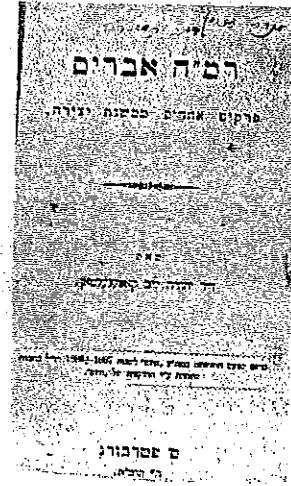
Minchat Elazar

סימן כה

Kuzari Shenit: Match Dan
David Nieto (17th cent)

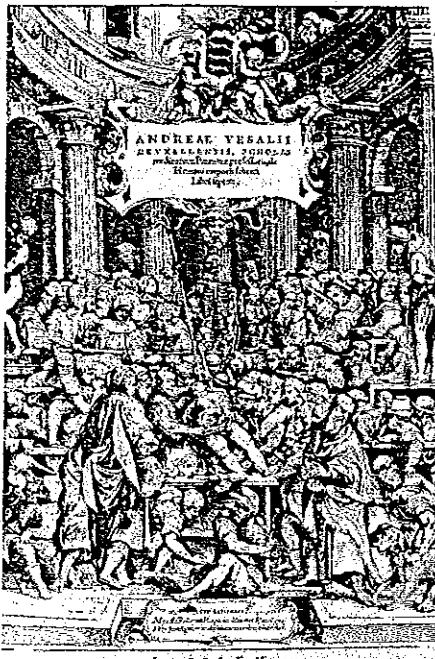
(כח) אמר החכם : במספר איברי תולדות יש קצת הפרש בין חוויל וஹנותיים וכן במשמעותם. אבל אין לחוש להפרש המגנין, יعن' איש לדרכו פנו בעלי שיכוחו השם את זה כאשר יוזה במקולח התקין בתכלות טומאת מות ובמלאת הנזונות. והניטר לפוי שמנובת המנובת הראוי לאיבורי תולדות לעצמו רפואות ומוניות. אבל לא לעצמו טומאות מות ולכן לדין גודל ואבגר לפי עקריות וזה הוא שהחומר שבר וזריזין ועצמות מות נטמאו במבען וממשוא ובכלל כתבת שלם. ולכן וחדרו אוומו... רשות איברים יש באם. שלישית בפסקת הראל. ששה בכל אגביהם. ועוד שאור על רישותן מונען ששה בכל אגביהם באנבעות הידים בין אגביהם ורגלים ולכן נמצאו שלשים בפיטת היד וששים בפיטת הרגל לפני מגנימ. כדאיתא שם במשנת, ולפי הרופאים אינם אלא נז' באגדבאותן והיד וידי אגבבות היד והרגל, לא פליגי ההודי, כי מה שרואו אלו דיאו אלה לאו שחו'ת מתיילין מניין מסך ההורע, ובכן כללו במניינים כף היד ועוממותה ומצעאו מספר שלשים, אבל הרופאים אינן מונק אלא העומות שבאגדבותן זויאו ועצמות של פיסות היד והרגל מונן אונן בלבד. ויזמתה כלל גדול זה בירך, שלא רקשה מלאו לאלו, וכל אחד על מקומו יבוא בשלהם.

הבריטים נאבקו חזיר וטהורו והעלו נור טרי,

The Anatomy of Halakha

E. Reichman, M.D.

ה"ה הרב היגאון הגדול חוכם ושלם במדאות ומעלות נשלו מ Siebold
ולא חטרו מאומה כתה פנוי שמיים חוץ גורנו יפה כלבנה ברה כחמה.
סיני וווקר הרום ומשוה למשיר העקב העקב המופלא ומופלך בש"ת
כמוחר"ר יעקב יצ"ז נ"י ע"ח פ"ה. ....
ונטני אהלי אצל משבצות הרועים ולשמעו שriskות העוזרים המהגים
במלאת הגינוי, והייתי מסוף לכל החכמות הצריכות שיישקו עליהם
השלמים ואי אפשר זולתם, ואסתסוף אשר בקרבי התאו ותאו
לשkode על דלתי חכמות הרפואה. ואעתק משם ללכת מואפן אל אופן
לעומת הרופאים אשר בכאן..., על בן מצאות את לביו להציג לפניו
שאלתי. זהה וחיליל הלא ידעתם כל מי שערב לבו לגשת ולקרב אל
מלاكت הרפואה צריך למדוד חכמות הניותו, ופעמים בשבת מימות
את הכלב אם אין מת נכרי מוכן לפניהם, ומוראי את הסכני
המיוחדים לכך לעזרך לפנים חפשט ונזהר כדי לחותלך ועתה
יודיעני כיצד מה לעשות... **כה צרכי השוקד על צלתי חכמות הרפואה**
שם הצעיר בנימן ואלף גינצבורג.

Philosophical Transactions - 1746

VI. A remarkable Case of a Person cut for the Stone in the new Way, commonly called the lateral; by William Cheselden, Esq; Surgeon to Her late Majesty; communicated to Martin Folkes, Esq; Pr. R. S. by Mr. Reid, Surgeon at Chelsea, who attended the Care.

שוו"ת נודע ביהודה מהדורות תנינא-י"ד סימן ר'

Rabbi Yechezkel Landau (1713-1793)

תשובה לכבוד אחובי מחותני יודי וחבבי הרב המופלא ומופלך
בthora כבוד מ"ה ליב פישלס נ"ה ע"ד קונטראיסו אשר שלח
אל אשר העיריך מערכה בנזון השאלה שבא עלי מק'ק לנדוון
במעשה שאירע שם באחד שחלה בחולי האבן בכיסו והרופאים
חותכו כדרכם בעסק רפואי במקה צו ולא עלתה לו תרופה ומתות
ונשאלו שם חכמי העיר אם מותר לחותך בגוף המת במקום הזה

כדי לראות במופת שורש המכחה הזואת כדי לחותלך מזה
בהתגנות הרופאים מכואן ולהבא אם יקרה מקרה כזה שידעו איך
יתנהגו בעין החיתוך הצורך לרפואה ולא להרבות בחיתוך כדי
למעט בטכנת החיתוך אם יש בזה איסור ממש דאית בית ניול
ובזין להמתה הזה או אם מותר ממש ذاتי מיניה הצלת נשות
להבא להיות מיאחר זהיר במלאה זו על תכלייתה

שוו"ת שאלת עבץ חלק א סימן מא

גוטינגן ט"ז שבט תצ"ז לפ"ק. שלום וישע רב לרבר ספרा
וטוביינא דרכימא, שכלו צח ונקי כמרוגניתא דלית בה טימא,
נחל נובע מקר חכמה.

INAUGURAL MEDICAL DISPUTATION
ON
MEDICINE FROM THE TALMUD.
TO THE CONSENSUS OF THE GRACIOUS MEDICAL
FACULTY

Under the Chairmanship
of
DR. GEORG GOTTLÖB RICHTER
Court Consiliarius and Royal Physician
Professor Primarius of Medicine
Member of the Imperial Academy of the Curiosities of Nature

For Obtaining The
LICENCE
OF FULL HONORS IN MEDICINE
Submitted on the 23rd August 1743
To Public Examination

By the Author
BENJAMIN WOLFF GINTZBURGER
A JEW, NATIVE OF POLAND

GÖTTINGEN
Printed by Abram Vanderhoek, Acad. Typogr.

Mor U'ketzia 328

אבל יט קזיזין גפפק נסחות 'כזילאילט פטמאם
מייטוין קשנ'י כבאותן עטומונין טרכן למוקן'.
מנני לון טפניטוננד וויל' האקליזה האנט'ר אטוטומעל
בגער קעפּ ככמונטן': וויל' לט מאכיזן לוחן לאטופה
כחמאנט בל' מונז. מאטאנלט אט לנדט לוחן לאטופה. וכל
טורי טכניתשנער. לאט פטמי עגיד ליטילו זטמאן. נן
האיה לאטינט ערקט עטנו בפמק סכנית נסחות. טע' פ
טאינט מאט קזונגען. גטיציטקינן מיטהען ע'
טטחן. נטינט נט לאטינט גטמייטלן צטול.

Frere Jacques, Frere Jacques Dormez vous? Dormez vous?
Sonnez les matines, sonnez les matines, Ding
dong ding, ding dong ding

Resurrectionists of a Different Type

Thomas Nashe, "The Unfortunate Traveller" (1594) cited in H. Silvette, "The making of anatomies in 17th century England," Annals of Medical History, new series, 8(1936), 348-352.

Shakespeare's Epitaph

Good frend, for God sake forbeare
To digge the dust encloased heare
Blest be ye man [that] spares these stones
And curste be he [that] moves my bones

It is not known whether Chapman dealt only in Jewish bodies, but these were certainly highly sought after by the schools, for reasons which were clear at the time: 'as the Jews bury early, their cemetery [yields] the best and freshest subjects, equal in freshness to the body sent to the venal undertaker, who having interred sand, inwardly chuckles at the solemn words, "dust to dust".'

(Ruth Richardson, *Death, Dissection and the Destitute* p. 62)

It was then the law in *Rome*, that if anie man had a felon falne into his hands, either by breaking into his house, or robbing him by the high way, he might chuse whether he would make him his bondman, or hang him. *Zadock* (as all Jewes are covetous) casting with himselfe he should have no benefit by casting me off the Ladder, had another pollicie in his heade: he went to one Doctor *Zacharie* the Popes Phisition, that was a Jew and his Country-man likewise and told him he had the finest bargaine for him that might be. It is not concealed from me (saith he) that the time of your accustomed yearlye Anatomie is at hand, which it behooves you under forfeiture of the foundation of your Colledge very carefully to provide for. The infection is great, and will hardly get you a sound body to deal upon: you are my Countryman, therefore I come to you first. Be it knowen unto you, I have a yong man at home falne to me for my bond-man . . . goe too, you are an honest man, and one of the scattered children of *Abraham* you shall have him for five hundred crownes. . . .¹⁰

James Blake Bailey, Diary of a Resurrectionist: 1811-1812 (Swan Sonnenschein, 1896)

The author of this diary thought he owned the body trade. He and his cronies scouted out others who sold bodies to the medical school and attempted to sabotage them, as in the case of Israel Chapman, below.

1812- Monday, August 24

me and Ben went in the cart to different places to look out. coming back from Charing Cross met the Jews Drag touted till dark and lost scent. came home.

1812- Tuesday, August 25

understood the Jew had brought a male to Bartholomew. met by appointment at the above place.

The Ashtabula Sentinel, Ashtabula, Ohio. Nov. 4, 1845.

Resolved, That we most solemnly believe that those who have no regard for the dead, can have but little respect for the living, and those who respect neither dead or living, should never receive the confidence of the public. Resolved, That the depravation of morals consequent upon the disinterment of bodies, and the annihilation of the better feelings and sentiments that usually follows a long familiarity with the horrid dissecting room, renders it no very doubtful question, whether medical colleges are not productive of more mischief than benefit to the country.'

The Zanesville Daily Courier, Zanesville, Ohio. Nov. 18, 1878.

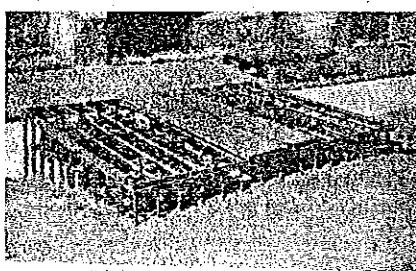
In all parts of the country are established medical colleges. In fact a second class city is not thought to be complete unless a medical college is established within its limits. Here collect ignorant professors to lecture to still more ignorant pupils. Surgery! Not one in a hundred knows anything whatever about surgery. But bodies must be secured to make the brainless youths believe the brainless professors know something about surgery. These brainless youths, who will soon be turned out to prey, like a set of harpies, upon the people, must be taught, however, to make sport over the remains of some body, which has been stolen from where relatives and friends have tenderly placed it. It is a most disgraceful thing that the people are preyed upon by ignorant blockheads who sail under the name of physicians." (Linden Edwards, "Resurrection Riots during the Heroic Age of Anatomy in America," *Bulletin of the History of Medicine* 25(1951), 178-184.)

שורט שער ציון (שטרנפלו)

סימן לא R' Ben Zion b. Arye Leib Sternfeld- late 19th-early 20th cent

שאלה באה אל מער שיננסאנטי ממדינת אמרעריקא ז"ל הנה בעירנו שורט גע אשר השומע תצלינה אונין, היוט שבעירנו יש כמה וכמה בתים רופאים עט תלמידים שלומדים זרכי הנתח, ולזה צריכים גופים מותים, ונונברד שהוציאו למאות ולאלפים מקבריהם, ומה גם שעשו בעירנו מזה מסחר גוזל שעושים כמו עין חងיטה שיטקאים היגוף זמן רב, ושולחים אותו למדינות אחרות, והונקרים עשו מערות באדמה על בית'ק שלחם ובם כמו כוכין ומוחזקים שם המותים עד הקץ, ואח"כ קוברים אותם באדמה, והעשירים שלמו מושבים טרמיים על איזה ימים מחמת שהבה"ק וחוק מהעיר ארבע פרטאות על חשודה זהה החוצה גודלה והכל על חם כי דברנו עם הרופאים ואמרו שאפיר לאחר שני או שלשה שבוטות יכול לעשות מעשיהם וזה אקטוריים מפזרים ע"ז ממעון הרבתה, בגלל כן באנו לשאול האם אנטנו בית ישראל מותרים לעשות כן מחמת זהה דבר חדש לא רצינו לעשות מזעטני, כי לפי דעתינו הקצרה היה מותר לעשות כן, כי מבואר בהג"א פ"ג זמ"ק ומביאו הב"י סימן שט' ג' שאפילו נCKER מCKER ויש חשש שהונקרים יוציאו מותר לפונטו אף שCKER שט על עולם, ואף שמברואר בסימן ט"ב שאם הונם המת באIRON ולא נCKER בCKER עבור על לא תלין, אבל דען שלמיין לבבוזו ואין כבוד גודל מההacial המת מבזין כזה, שכן רצינו לבנות בית בהג"ק ולעשות באדמה רצפת אבניים ובדלת ברזל ולבנות כמו מכין וליתן שם הארץ עד הקץ, ואח"כ לCKER באדמה, וכן רציטים לעשות זאת מזעטנו ורצינו שהרב הנאנן יסכים להה ואז תיק' נעשה זאת, ובקשינו שלא אחר תשובנו כי לא נדע מה יולד יום ולא ידעתי אל מי מקדושים אפנה, אמרתני מחמת שאני מילדי ליבאו עת הסטוכה לעיה"ק קאלאוואריא אכתוב להורב שלהם, ובזאת לא יאמר נושא לדבורי ותיק' להשכני, אני הכותב ומקש בתהוננים ובשרון לב, שכנא בן יצחק:

..... מאחר שיש שעת הדחק גודל מאוד מאריך ולשוכר שומרים והוא החוצה גודלה מאוד, וגם אף שייחיו שומרים על ששה שביעות, מ"מ השלחון של הרופאים לא דעו שCKER יש ששה שביעות משמות והם יפתחו הקבר מספיקא, ואח"ז כشرطו ליטלו יראו שלא חוי למלאותו, אבל מעיקרא יפתחו הקבר ויתחילו להשתדל בו, וא"כ זה בעצמו בזין להמת, ומיצינו בונרא דב"ב דקנ"ד ע"א מעשה בני בברק באחד שמכר באבוי ומת ונאו בני משפחה וירענו לומר קטן היה, ובאו לרע"ק ושאלנו מזו לברקו ואמר אי אתם רשות לנוול, ומברואר בספרים דיש בזה מושם חרוזת חזין כמנואר בשMAIL דאמר מזוע הרוגתני להעלות, א"כ מברואר אף דרצו רק לבדוק בלבד קרי ליה רע"ק ניול זהה אמר אין אתם רשות לנוול, א"כ מבדיקות שלוחה הרופאים לא ניצלו אף אם יחויקו שומרים כמה שביעות, וגם בזה הויבזין המת טובא, וא"כ מאוחר דבררומי דין בו עשה ולה'ת רוק מצהה בעלמא בודאי מזוחה הרק טעמא דבזין המת לעשות כן: לכן דעתך השפה מסכמת לעשותכו, אך בתנאי שייה הכהן חפירה ממש בקרע, ואם תצטרכו לעשות החותל באבניים שלא יפול, לפחות קרע החותן יהיה עפר ממש, דאל"ה hei כמו בית וילכא כל קברות האדמה, דוניי דרכותלים מוכרכו לעשות מאבניים כמו כיפה שלא יפל, מ"מ קרע שלמטה יכולן לעשות עפר ממש: דברי ידינו דר' שן ציון בהרב מ"ה אר' ליב חוף"ק.

Advertisement from Wooler's British Gazette:

October 13, 1822

"Many hundred dead bodies will be dragged from their wooden coffins this winter, for the anatomical lectures (which have just commenced), the articulators, and for those who deal in the dead, for the supply of the country practitioner and the Scotch schools. The question of the right to inter in iron is now decided." ... "The violation of the sanctity of the grave is said to be needful, for the

instruction of the medical pupil, but let each one about to inter a mother, husband, child, or friend, say shall I devote this object of my affection to such a purpose; if not, the only safe coffin is Bridgman's Patent wrought-iron one, charged the same price as a wooden one, and is a superior substitute for lead."

"The Surgeon's Warning":

"If they carry me off in the patent coffin
Their labour will be in vain,
Let the undertaker see it bought of the maker,
Who lives in St Martin's Lane."
[cited in J.M. Ball, *The Body Snatchers* (Dorset Press, 1989)]

Burke's the butcher, Hare's the thief
Knox the man who buy's the beef

SMALLPOX IN HISTORY AND HALAKHA

E. Reichman, M.D.

1

גם ברוך יהיה עשה חידשות מראש בשחחרת הפאקון בעולם, כי בשנים קדמוניות לא היה מחלת זה בעולם כלל, لكن לא מני קדם שמענו ולא אבותינו ספרו לנו מזה החלאת, לא נמצא בזה בכל חתנץ ולא בגמרא ולא ברמב"ם ז"ל, אף לא בספר העמים הקדמוןים, לאזכיר מזה (אפריקאנט) ולא שאר חכמי הרפואה בעמיהם כלם כי לא היה הדבר בימיהם, אף בספר

fasting for smallpox
שולון ערך אורח חיים סימן תקעו
טעיף א כשם שמתעניים ומתריעים על הגשמיין כך היו מותעניים על שאר הצרות; כגון מותעים שבאו לעורך מלחמה
עם ישראל, או ליטול מהם מס, או ליקח מידם ארץ, או לגוזר עליהם צרה אפילו במצבה קלה, הרי אלו מותעני
ומתריעין עד שירוחמא.....
סעיף ב

וכן על הדבר. איזהו דבר, עיר שיש בה ת'ך רגלי ויצאו ממנה(ג) שלשה מותים בשלשה ימים זה אחר זה, הרי זה דבר.
יצאו בום א' או ב' ימים, אין זה דבר. והוא בא אלף ויצאו ממנה שש מותים בג' ימים זה אחר זה, הרי זה דבר. יצאו
ב يوم אחד או בארבעה ימים, אין זה דבר, וכן לפיו חשבו זה, ואין הנשים והקטנים וקנים ששבתו מלאה בכל
מנין אנשי המדינה לענין זה, היה דבר בארץ ישראל, מותעני שאור גלויות עליהם (זוקא דאיכא דבר בכולה ולא
במקצתה) (ר"ן פ"ג דתענית). היה דבר במדינה, ושירות הולכות ובאות ממנה למדינה אחרת, שתיחזק מותענות אע"פ
שהן רחוקות זו מזו.

מן אברחות אורח חיים סימן תקעו ס"ק ג
על החולאים - וה"ה כשאבובות פורחים בתינוקות ומתוניים יש לגוזר תענין וכבר חבר הנגון מוחר"ר משה סליחה ע"ז
ובשל"ה כ' דכל אחד יברית בניו מן העיר בעת הזאות ואם לא עשו זאת חוץ בנסיבות:

treatment for smallpox
ש"ת חותמת אייר סימן רלו
שאלת שאלת בענין הלחשים שידועים איזה נשים לאיזה מיהושים וכאבים וחלאים אם יש בהם ממשום דרך האמור
או לאו.....
ולענן הלכה למעשה נראה דכל מה שנתקפט אצל הנשים מצאו הנה לישראל דמסתמא נודעו בנסיוון והווח להם
מוראה לחותיר ולכך אין לאסור מה שמקפין ליד שחותתו חמה וולזו בו סימני אבעבועות טرس שניאו את נקי גופו
בטבעת שהסירו מאכבע המת וכן כל כהה"ג.

ש"ת תשובה מהאהבה א סימן קלו
בע"ה ייס ה' ל"ב למבי' תקסח לברענץ לאדמ"ז חמץ הרב המאה"ג המפורטים ע"ה נ"י כי פ"ה כבוד מוח' אלער נ"
טרם כל כו' הנה תמול באלה אליו השאלת מק' תשקין בעסק האימפfn באשר מה מילקי כי באו יבא שם הרופא
ולא תעצב יותר מיום אחד ואולי יבוא ביחס השבת אם מותר להשיב הבלאטורי"ז ע"י אינו יהודי ביום השבת.
והנני אעתיק תשובי לסתם ואדמ"ז יטרף דברי בכור ובבנינו והרב"ם הרחבה/ ואם שינויו יירני ול"ע
שאלתו בעסק ישיבת הבלטורי אם מותר להושיבם ע"י אינו יהודי/ בואו שאי אפשר להקדים קודם שבת באמת
הדבר צע"ג באשר הוא חדש אשר לא היל לעולמים וכמעט נמצא מזודה לזרמות דבר אל דבר.....
ומעתה נזכר אם הילדיםῆמה בכלל חוליה שיש בו סכנה כי לדעתינו הגם כי המה בריאים וחוקים הולכים על
משענכם מ"מ המה תמיד בחזקת חולים לנגע הבלטורי"ז באשר אחד מני אלף יוצל מגע החזת הגם כי בחוליה
הבלטורי"ז עצמו רובם לחיים מ"מ הלא גם רוב חולים לחיים ואפ"ה מחלילן שבת אם הוא חוליה שיש בו סכנה כי
בקחו נפש אין חולכי בתר רובה ואף גם זאת באם יתעקל שודם לומר שאין זה בכלל חוליה שיש בו סכנה מ"מ הוא
בכלל חוליה שאין בו סכנה לעדי סכנה לאחר מכן ומזה עכ"פ לעשות ע"י אינו יהוזן.
ואם יש את نفس אודם לומר כי הדבר אינו נחוץ כי היל לא יכול להחומרין עד אחר שבת והוא חשש רחוק אשר
בזמן קרוב כזה יבוא הילד בכלל סכנה לא כן עמד כי מי יודיע יום מחר לשמא מות לא חיישין ולשמא ימות וזה
חיישין וכי יידע לשאר העתים והזמנים ומכל"ש ברפואה הזאת אשר לא כל העתים שווים ולא כל הזמן מוכשרים
לקבל התוועפה הזאת וגם לאו בכל יומא מתרחש האימפ"ף שט"אף לידי הרופא ואנן לא לדי לעשות ומענה אמר
אני ודאי כל הזריז למהר מעשחו קודם שבת הוא זריז ונשכר באשר הוא חייש להחיל בינו משורת ונשמר מחליל שבת
ואל יחויס על הוצאות מרובות לעשות רצון אבינו שבשים אמנים באם יקר מקרה אשר לא יוכל להקדים הדבר
לדעתי הקלושה הוא מותר ומהויב לבצע מעשחו ע"י א"י אפי' בשבת אך יראה שיתיב בלי סיוע / סיוע/ ישראל הלא
כל הוא כי יקח הא"י את הילד על זהותו אמן אם גם זאת בלתי אפשרי בלתי סיוע / סיוע/ ישראל אל יהיו גם
זאת לו למכשול ולפוקה פן יתמהמה וזה בראשו.

SMALLPOX INNOCULATION

E. Reichman, M.D.

Aleh Tenufah

R. Avraham b. R. Shlomo Nansich
London, Alexander and Son, 1785
treatise written by a man who lost two
sons to smallpox and beseeched the
rabbis to allow the new treatment -
innoculation

Aaron ben Moses Rofeh

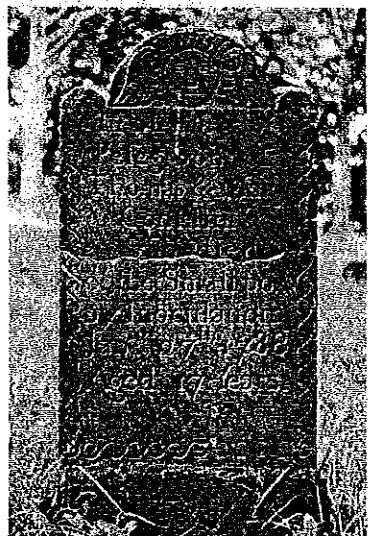
Takanot shel Benei haHavurah de-Bikkur Cholim Berlin, 1750

וְגַם קִבְּלָנוּ עֲלֵינוּ לְבָקֵד בְּלִזְלִיהָ הַזֹּן אֶת
זְהַבְּ בֵּי הַגָּאוֹת הַזֹּלִי שֶׁאָנוּ שְׁבָתָה עֲרָאיָ
לְחַדְּרוֹתָקָן מִמְּנוּ וְרָמָנוּ לִצְלִיכְנָזְחָלִי שֶׁל שְׂעָלָ
כְּשֵׁי וְרָבָר רַלְלָעָל אָלוּ נָמָרָדָזָן בָּדָבָן וּבָןָ
וְנָבָלָעָ זָהָעָה בְּצִיסְכָּם בָּאָסָדוּן עַכְצָעָדָעָ
שְׁוֹהָזָה בֵּין דְּלָרִיכָּתָחָלִי אַבְּקָנוּוֹתָ שְׁקָרְבָּן
פָּאָקָזָן בְּלָא אָזְמָזָילָן אָזְ פָּטָרָן אַגְּחָנָן
בְּנֵי חַדְּרוֹתָקָן חַדְּשָׁטוֹר עַגְּשָׁטוֹתָה הַזֹּן אַוְתָן
אַגְּשָׁים שְׁבָוֹזָעָטָן גַּבְּרָלָזָן תְּלָעָבָזָלָזָן
לִילְדָעָ

Rabbi Israel Lipschutz (1782-1860) *Tiferet Yisrael* - commentary on the Mishna

כדי נצער כמוות זו ורק ורקוק גמיס היה מיס תכופים כה' ס"ג^{א)}: ומותה י"ע כייגר נפצעו יוניכטיליטין אל פולקטען, וזה מיל' מה ע"ש קוניילקניליטין על"פ צאצ'ה ומאנו זו כלעקרען כתגע'ס האבנה קחרת יוזה, וכן דה' נסבנט ה"ע נסבנת רוחוקה כה' ניגל ה"ע מטבנ'ה קרוועה. ור' ל' גדרה גלדלי מ"ט ר' ג' גטול ח'ט בז' ט' ח' זבז פירוטלמי דמי' חולט נסבנט ה"ע נספק מכונס כה' ניגל חכ'יו מז'וי סבונ', ורב' קרייזה גאנער גווען גאנער גווען מומקס ול'ו סיסונט ה' ג' גווען סוק, ווי ג' גאנער סיגלן מומקס גאנער. וחוט ניגל חניינו יט חוויג נסבנט ה"ע נסבנט סכנת, מכ' ס' ט'יס' רצונות ייזון ניגל את גווען ט' ה' הבנ'טו ה"ע נסבנט סכנת, ואיך ג'י'ס' ולט'ס' וווער צאצ'ה גאנער ניד' ווועט'ן ג' גווען מומס ג' כר' יוסי מלרט'ס דאס' ט'ג', דה'ן' צדס ג'ה' הצעו, האכל ניגל גווען טמונ', להט' ג' סט'ינ' חוויג כה'ן.

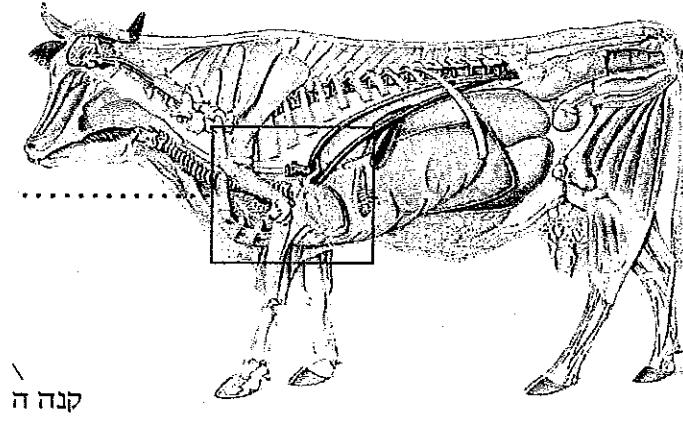
It therefore seems to me
that inoculation for
[small]pox should be
permitted. Even though
one in a thousand may die
of inoculation, the
probability of death for
one who spontaneously
contracts smallpox is much
higher.

In Memory of Peleg,
Son of Thomas and Mary Conklin,
who died of the Smallpox by Innoculation:
Jan 27th, 1788, Aged 17 years
(Huntington, Long Island)

Treifah

קביה ה

תשובה אם ראיית ושמעת מי שמייקל וממשיר בקורת או בכל מה שהוא מכיל הטריות אל תשמע לו ולא תאהبه אליו ולא תהיה צואת בישראל. וכל מי שמכשיר זה נראה בעין כמושcia לעז על דברי חכמים. וומרוי מאריך עמד בדבר זה כדי שייהל ולכל ירא וחוץ בדבר שם גדר בנויות. ולא יעשו דברי חכמי

Chazon Ish (20th cent)

הלהקה יב ואין להוציא על טיפולות אלו כלל, שכן שאירוע בהמה או לחיה או לעוף חוץ מalto שמננו חכמי דורות הראשונים והסתמכו עליהם בבעלי דיני ישראל אפשר שתחיה, ובאופן נודע לנו מודרך הרופאה שאין סופה לחווות. **הלהקה יג** וכן אלו שמננו ואמרו שהן טיפולת אף על פי שיראה בדרכי הרופאה שבידינו שמקצתן אין מחייבין ואפשר שנותה מהן אך לא מה שמננו חכמים שנאמר על פי התורה אשר יורך.

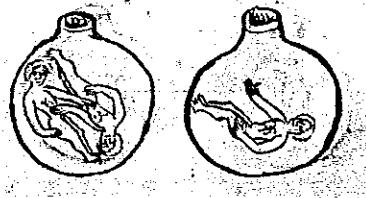
שוש"ת הרשב"א חלק א סימן צח
 (13th cent)
 שאלות בהמה שנמצאות יתירות
 באחון אברים שהוא נטרפת ב...
 ובמקומות שנטורפת בו. ומתברר ש...
 עליה שנים עשר חדש. מי נימא
 שעבורו עלייה י"ב חדש בזodiac
 נטרפת וכשירינה דטרפה אינה
 שנים עשר חדש (חולין נ"ח) וזה
 לפי שראיות ישמעתי מי שמכניס
 ומיקל בדבר אני רוחה לעמוד זה
 דעתך.

ישראל המקודשים כגדיר הדוחיה ועלה שועל
ופרץ....ומה שמננו חכמים מכלין Ai אפשר להם בשום
צד לבא לידי היתר לעולם....וכיוון שכן אפיו יצאו כמה
ויאמרו כך ראיינו אנו מחייבין אותן. כדי שיחא דברי
חכמים קיימים ולא נוציא לעז על דברי חכמים ונקיים
דברים של אלו.....ואם יתוחזק בטיעתו ויאמר לא כי
אהבתני דברים זרים והם אשר ראו עיניהם ואחריהם
אלך. נאמר אליו להוציאו לעז על דברי חכמיםAi אפשר.
ובבטל המעד ואלף ניצא בו ואל תבטל נקודה אחת
מה מה שהסבירו בו חכמי ישראל הקדושים הנבאים ובמי
נביאים ודברים שנאמרו למשה מסין ....וסוף דבר מוטב
נזהור אחר הטענות כדי לקיים דבריהם ולא שנדחה
דבריהם המקודשים האמתיים המקויימים ונעמד
ונקיים דברים בטלם של אלו. וכמה צרכיים בעלי הנפש
והחיל אשר נגע אלהים בלבם לחומר ולהתרחק מן
המקילין מתוך הפטפוטין. שאון הכל בקיין בתשובות
השאלות והדברים שעוקין את התהומות אשר גבלו
ראשונם. אלא צרכין הכל לשמר העיקריים המסורים
ביזן של ישראל. ואפיו באין כל הרחות שבעולם לא
ייוזו אותן מקומם. ואין מן הראי לשמעו ממי שבא
להורות بما אשר לא שערום האבות הראשונים
וחמיכשה את הרבים. וכל שכן אם לא היה המתו חכם
גדול וירא אלהים ושאין לנו גס בהורתה.

רמב"ס הלכות שחיטה פרק י (12th cent)

הלהקה יב ואין להוציא על טיפולות אלו כלל, שכן שאירוע בהמה או לחיה או לעוף חוץ מalto שמננו חכמי דורות הראשונים והסתמכו עליהם בבעלי דיני ישראל אפשר שתחיה, ובאופן נודע לנו מודרך הרופאה שאין סופה לחווות. **הלהקה יג** וכן אלו שמננו ואמרו שהן טיפולת אף על פי שיראה בדרכי הרופאה שבידינו שמקצתן אין מחייבין ואפשר שנותה מהן אך לא מה שמננו חכמים שנאמר על פי התורה אשר יורוך.

The 8 Month Baby

14th cent Hebrew manuscript Paris Bibliotheque National

אמר מר ולא ספק דוחה את השבת. לאתוני מייא - לאתוני הא צתנו רבנן: בן שבעה מחלין עליו את השבת, ובן שמונה אין מחלין עליו את השבת. ספק בן שבעה ספק בן שמונה - אין מחלין עליו את השבת. בן שמונה הרי הוא CABN, ואסור לטלטלו. אבל אמר שורה ומיניקתו מפני הסכנה

וכורב החזו"א ז"ל : ובאיין ידווע לנוד חזשי עיבורה, מהליכן ליה בשבת אך בלא גמורו סימנייה דהרי וה שלא גמרו סימניואין עיינש ליה לנפל, וכידאמר סיינז בן ח' אין עושין בו מעשה ור"ל דמחלין עליו את השבת לאצלו ומי אבל סחט וילד אין דינו בגין ח' אף שלא גמרו סימניינז, בגין הוא ממשיך ז"ג : יש טויען וסובירין דהנולד קודם ט' הוא נפל ומתהיאשין הימנו ואיזט זריזין ברופאותה, וזה טעוט אלא כל שנגמרו שערו וצפרניינו הרוי הוא ספק בן קיימת, וליש פסקים הוא בחוקת רופאותה, ובן קיימת וחיביט לחשוד בראותה, ומחלין עליו את השבת לרופאותה, ובן מעידין עכשו עבדות רבות דבניה ח' זויט ומטקיימן. ביחסם הרשיגנים היה מיעוט המזוי שנגמרו לי ורובן לחשעתה, אבל לא היו גמראין לשמנונה, ולפיכך אמרו הא בגין בן שבעה הוא ואשתה, וכמודמותו דעתינו נשתנתה הטעבע, וכי בחייבת הרופאים אפשר שהוסיפו השתלמות אחר ז' ונגמרו לח' התיו נשתנו הטבעים ללדת למקטעין כמש"כ הרמ"א ז"ד סי' קנו ט' ד, עכ"ל החזו"א.

Chazon Ish (20th cent.) Y.D. 155

3 reasons for the theory

anatomical

Those eighth-month fetuses which are not terribly sick but which undergo the illness in a normal way complete the 40 days generally weakened by these necessary sufferings in the womb but they are born healthy. But if a fetus is born during those 40 days it is impossible for it to survive, since the stresses accompanying birth are superimposed on its illness in the womb.

mathematical

In chapter 19 of the Hippocratic work *Fleshes*, the author gives his reasoning behind gestation. A child is viable first at 7 months This is because $7 \text{ months} = 210 \text{ days}$, and 210 is divisible by 7 . So also a child born at 9 months. 10 days ($= 280 \text{ days}$) is viable, because 280 is divisible by 7 . But an 8-month child is not viable.because $8 \text{ months} = 240 \text{ days}$. and this is not commensurable with 7 .

astrological

In brief, 'Arib ibn Sa'id's (10th cent) explanation states that Saturn affects the development of the foetus in its mother's womb during the first month of pregnancy. On completion of the cycle of influence exerted by each planet during a different month of pregnancy. Saturn-whose nature is cold, dry, and noxious-returns to control the eight month. As a result, "the foetus will not move in the womb and will become ill, and if it is born in that month, it will not live."

תלמיד ירושלמי מסכת יבמות פרק ז' ז' ה עמוד ז'
מנין שני יצירות רבי זעירא בשם רב הונא ויוצר יצירה לשבעה ויצירה
لتשעה נוצר ז' ונולד לשמונה חי כל שכן לתשע' נוצר לתשעה ונולד
לשמונה אין חייה

תלמוד בבלי מסכת שבת ז' קלה עמוד א

אמר מר ולא ספק דוחה את השבת. לאתוני מייא - לאתוני הא צתנו רבנן: בן שבעה מחלין עליו את השבת, ובן

תוספות מסכת שבת ז' קללה
בן שמונה הרי הוא CABN ואסור
טלטלו - נראה לר"י דעתינו
מוחור לטלטל כל תינוקות שאין
אנו בקיין וכולם כמו ספק בן ח'
ספק בן ט'

שולחן ערוך אורח חיים סיון של
חולד שנולד עשיין לו כל צרכיו
ומרתוין אותו ומולחן אותו
ותומני החליא כדי שיחם חולד

וחותכים את הטבע;
והני מיל בנהלד לט' או לא', אבל נולד
לח' או ספק בן ז' או בן ח', אין מחלין
עליו אלא אם כן גמורי שערו וצפרני.

(ג) וראה להלן פ"ט טע' מג וטור שבייה"ת מיעיך חז"ר שיתן להמתין בז' (כד) עי סי' של ט' ז' רוח, וויש שווי"ע הבר ט' ת' וכוין סי' שכט ט' ד' בבחילה ז' ז' אלה, וגם על קטן טריפה מחלין, ועיין יסודי ישורון ח' ז' דף רלה ושות' מוחה יצחק ח' סי' קכג, ובוגרנו כיש אינקובאטור, שבאמצעותו אפשר להצליל גם חינוך קטן בזורה, אף בגין ז' רינו כחי, ומהגרשי אויירברן שליס"א שמעיה, דאף במקום שאין אינקובאטור יש לחושש שהוא בן ז' ואלא נשתחה, יכמתה פ' ב', ומאיירן אס בעחות פ' ב', ודלא שיר' הטעם של אשתיו, ג'כ' מחלין במקום שיש אינקובאטור, כי הרי עינינו וואות שע"י האינקובאטור יכולם לחיות, בכ"ז, ועיין שם חוויה ריד סי' קהה פ"ק ד ואהע"ס' קטו סי' ד, ועוד שמעיטה מהגראשו שליט"א, הא דמחלין לצורך זה שעה הוא דוקא בכל חדשין, אבל ה' שעה של גוף לאו כלום הוא, גם בוגרנו שיש אינקובאטור, לעז"י אם כל' חז"ר מחלין שבת נט בעבור מינוק שהוא מוגנני או טריפת, עכ"ה. (כח) כי לא התירו איסור

Shiras Shabbos ki-Hilkhasa (R' Neuwirth 20th cent)

Spontaneous Generation

Michtav Me-Eliyahu (R' Dessler 20th cent.)

הכלכה-ב רמשים שהן פרין ורבין מזכר ונקבה או נהין מן העפר כמו הפלעושן החורג אותן חייב כהורג בהרمة וחוויה, אבל רמשים שהויתן מן הגללים וכן הפירות שהבאישו וכיוצא בהן כגון תולעים של בשר ותולעים שבזוץ הקטניות החורגות פטור. הכלכה-ג המפלא כליו בשבת מולל את הכנים ווורקן, ומותר להרוג את הכנים בשבת מפני שהן מחזיעות

different types of spontaneous generation from dust v. from dung and sweat

סעיף ט פרעוש, הנקרא ברגוג'ת בלשון ערבית, אסור לצדדוআ'ב הוא על בשרו ועוקצן, ואסור להרגו. הגה: ואף לא ימללו בידו, שמא יחרגנו, אלא יטלנו בידו, ויזרקנו ז' רוחם ני"ב ח"י. אבל כנה, מותר להרגה; והמפלת בגדי מכנים, לא יחרג אלא מוללו בידו וזרקן, אבל המפלת ראשו, מותר להרגם.

Francesco Redi (1668)

משנה ברורה סימן שיטו ט"ק מא (20th cent.)

מא) להרגה - הטעם כנ"ל, ורשמי שהייתן מן הгалלים וכן הפירות שהבאשו
וכיצא בהן כגון תולעים של בשר וחומטולים שבתוך הקטניות ההורגן פטור
(אסור מודרבנן) אבל רשמי שהן פריטים ו Robbins מזכיר ונכח או שהייתן מן
העפר כמו הפרעים ההורגון חייב (רמב"ט) וזהKA התולעים שנתקהו מן
הפירות אחר שנתלושו אבל אותן הגדים בפירות במוחוכר יש בהן איסור
דאורייתנא להרגן דמקרי שרך גמור

R" Yitchak Lampronti (Italy, 17th-18th cent.)

בכמ"ל ענו פורשים על פירושו. וגאי הצעיר הכותב או לאו רופחתיינו אומנם רוגזען שבענין חווילות הבוטן וראו ורשו וכטבו כל געל כי היה טו שורה ההן מן המים וכל זה הוכיח בראות ברוחות א"כ שונר נפשו יירק טהרה ולא דודג' לא מושען לא' כנה ואל יונס ענט בענט בענט. וכבר דזה אונס דאס ישתען רצוי וידרא רצוי אוועז יהווע לרבירום כה ביגלן חזרה ומואל קטען, עיינ אלטער פ' א"ד דשיט דק' ק"א עיב ושלשי האחים טעם אוואר לי' זיגאלקון הטעיקס א"כ העילענש הו אלבן או החזרו אלא טשאלאו את פ' ע"ג פונדריך נ"י כאנטנזה וקיטס הוחר, בונטובן וחטף נפאלו אם בנטה האתא עטאלוא האין דיעו החוקרים הענקנים בונברום ואמרם כי כל ביגל וחגולד וכההון מוצעה טוהר להווע כנה בשבת, והישכחו שען לאונת הרינות המהויסים על קפלת קומינו משכיב הקורת רכמי א"ת. הלא תראה שנדמת מן החזרה באנושים בראיות דבר עיינ דעך ורכמי א"ת. ול לתה שיר לפטור ברכמי

13

The Tree Goose

פרק ה' העור וזרותב ענבר ח'תוֹ נבר וחוֹת ל'רמ' ט' ר'תול'ל' שוטות ג'גדיל'ס ג'לוּן
 ט' לחוֹל'יט פ'ל'ן מושוו'ס צ'ט'ה ט' פ'ל'ן ק'ר'ן ו'ל'נוֹ ו'אוֹ כ'נוֹ
 ג'ע'ל'מוֹ ו'אוֹר ו'כ'ר'ל ו'כ'ר'ט י'וֹת'ה צ'ט'מ'נוֹמ'כוֹן' צ'ט'ט'ה ק'ס ג'ג'י'ק צ'ט'עוֹן' ו'ן' ל'ג'ר'ל'ן
 ג'ג'ל'ג'ג' ג'ג'ל'ג'ג' צ'ט' צ'ט'וֹת'ן' ו'ג'ג'ל'ג'ג' מ'פ'ק' ל'ש'ר ו'ג'ג'ל'ג'ג' ע'ג'ג' צ'ט'וֹת'ן' ו'ג'ג'ל'ג'ג'
 ג'ג'ע'נ' צ'ט'ב'ר' צ'ט'מ'ל' ו'ג'ג'ל'ג'ג' פ'ל'וֹ ו'ג'ג'ל'ג'ג' מ'א'ר' צ'ט'מ'ל' ע'ג'ג' צ'ט'מ'ל' פ'ל' ע'ג'ג' צ'ט'ב'ר' ט'ל'
 מ'ד' פ'ג'י'ג' ע'ג'ג' צ'ט'ז'וֹן' נ'ג' ו'ג'ג'ל'ג'ג' ק'ל'ה צ'ט'מ'ל' ו'ג'ג'ל'ג'ג' ת'ל' צ'ט'ן' פ'ל'וֹת' ג'ע'נ'ט' צ'ט'מ'ל'ס' צ'ט'מ'ל'
 פ'ר'ק' ו'ל'וֹנ'ס' ג'ג' נ'ג' ו'ג'ג'ל'ג'ג' צ'ט'מ'ל' פ'ל' ו'ל'וֹנ'ס' ק'ל'י' ג'ע'נ' כ'ל' צ'ט'ל' צ'ט'י'ס' ו'ג'ג'ל'ג'ג' מ'ל' ש'ט'ת
 ג'ג'ע'ס' צ'ט'ל'ג'ג' ו'ל'וֹנ'ס' [ל'ג'ג'ל'ג'ג'] א'ג'ה צ'ט'ל'ג'ג' צ'ט'ל'ג'ג' צ'ט'ל'ג'ג' צ'ט'ל'ג'ג' צ'ט'ל'ג'ג'

שאלה המרדרכי כונב בהעור וחוזטב + חולין סי' תשלה, מב' ד"ל סי' קט.+ עופות הגדלים באילן בחרוטמיון אף למד' טעוני שחיטה ואיכא למ"ד לא בעי שחיטה, משמעו דשו לאכול, ושאלתי אי קיימים הכי דמ"ש מיתושי

A vegetable lamb and some tree-growing geese in a beautiful miniature from the manuscript *Livre des merveilles*, written in 1455. Reproduced by permission. Cliché Bibliothèque nationale de France, Paris.

פרק ה' עיר וזרום

בעמגון ומיל רפיש יודע
בכללה (ענפה) ציט נטמא
לעונען גאנער טמלו זעלמאן
עד ליגע ערנברט פולזען
פער וככיה קרי נל דלזען
טיאאלן קאלאו מיטר וויזסן

ספר כלבו סימן קא (Middle Ages)

וכתב ה"ר יצחק ז"ל אוטנן עופות
הגדיילים מן העצים התלויין באילנות
בחרטום שלחן ר' יהה אוסרמן
משמעותו ערך העוף

שׁוֹת מַהְרִיָּל סִימָן קָלָד

טור יורה דעתה סיימון פז – דיני מולעים יש מני עופות הנגדלים באילן ותלויים באילן בחרטומיהון וכתב רביען יצחק שהו אסוטוינו משום שרך השורץ על הארץ.

בית יוסף יורה דעה סימן פ"ד אותטו ז"ה יש מניין שמות יש מניין עופות הגדלים באילן ותלויים באילן וכו' וכותב רבינו יצחק שהם אסורים וכו'. כ"כ סמ"ק בסימן ר"י.

שולחן ערוך יורה דעה סימן פ"ד טעיף טו (16th cent.)
מניינו עופות הגדיילים באילון ותולויים באילון בחרוטומיהן, אסורים משום
שרץ השורץ על הארץ (ויקרא יא, מא, מג).

מא מני עופות כר - ומהרש"ל פרק העור והרוטב סימן ט' פסק מהרדי בשם ר"ג זמותרים בשחיטה והסתכמת הפסיקים כתלמידיו וכן דעת האחרונים וכ"כ באו"ה סוף כלל ט' בשם הרבה פוסקים וכותב דרכי נהגין וכ"פ בת"ח סוף כלל מא"ז

שווות מהירושם חלק ג סימן שעז
בדבר שנטפסת בגליל שלכם שנוטנים ביצים חנולדים במאשיעו כ"א שעז / צ"ל כ"א יום / ומתוחממו ויצא מהם אפרוחים אבל אינם פירות ורובם ואיינט חיימס רק ערץ ג' חדשים אם הם מותרים באכילה. והנה מ"ש ר"מ מעופות הגדים באילו דלשי' כמ"פ איין טעונים שחויטה לפי שאינון פירות ורביהם. אין לו דמיון כלל דשא"ה שכל מינו זה אינו פר"ר אבל בנ"ד חרי מינו פר"ר אלא שחולשת החיקום והלידה גורם שאינן חיימס הרכבה ואיינו פר"ר. וכמו שיש אדים שלוש שאינו מולד או בחמות המסורסין שענן מולדות ואפ"ה דינם כשאר בחמות. ועי' כה"ג בנדזה כ"ג ע"א לא אמרה ר"מ אלא הוואיל ובמיינו מוטקיים.

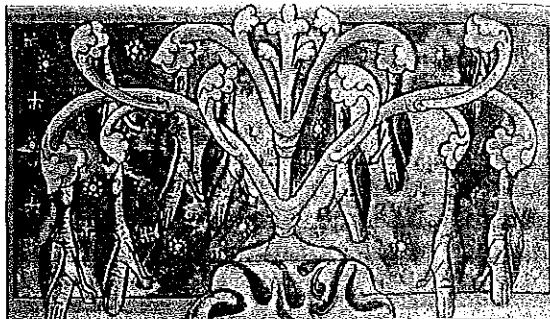
The Tree Goose

H. Illoway, Sefer Milchamot Elokim: Being the controversial letters and the casuistic decisions of the late Rabbi Bernard Illoway (19th century)

My Dear Young Friend:

Your letter came duly to hand, and I read it with the attention which it deserves; but I regret to state, that your expressions of regard for the opinion of our sages do by no means afford me any satisfaction; since all your efforts do not hide the mournful fact, that you belong to some extent to the self-styled enlightened class among the moderns, whose business it seems to be to demolish the sacred structure which the ancient Israelites have erected with so much care and labor, and who, in making war against the Oral Law, use the Talmud only as a weapon against itself, and strive to exhibit their forefathers as ignorant dreamers and thoughtless deceivers. It will be my duty, however, as one of your teachers, to use all proper efforts to bring you back to the truth from which you have deviated, being misled by erroneous guides and their false teaching, and to show you that the mistakes you seem to discover in the Talmud are only the reflex of your own want of knowledge, just as the mirror gives back to the beholder his own image, deformed as it may be, though the surface on which he looks is pure and faultless. But let me answer you, point by point.

First. You want to know the name of a certain bird which grows on a particular tree and gave rise to a discussion among the casuists whether an Israelite be permitted to eat it according to the law, and of which you positively maintain that such a bird was growing only on trees of their own invention. - But I would ask you first, how you can make so bold an assertion? Is it because you have never seen it? Can your mere negative gainsay the affirmative of many of the most celebrated ancient naturalists, who affirm to have seen a bird precisely of this nature, as mentioned above. They called it the Barnacle Goose, and placed its native region in some remote parts of the north of Europe. Munster, Saxo Grammaticus, Scaliger, and others have asserted that the trees which bore these wonderful fruits resembled willows, which produced at the extremity of the branches small balls, containing the embryo of a duck suspended by its bill, which, when ripe, fell into the sea, and flew away. Now, I have merely to observe, that, when the casuists speak of a bird growing on a tree, it by no means proves that they had adopted the opinion then generally prevalent, that Barnacle geese actually grew on trees; for it was not a subject for them to investigate. The question for them to decide was, whether an Israelite might lawfully eat the goose, which, by common consent, in those days, was the product of a tree. Some held it was prohibited; others, again, as Mordecai and Rabbenu Tam, had undoubtedly seen and examined the bird, without caring how it was produced, and decided it to belong to those which may lawfully be eaten. Their investigation of the specimens before them, satisfied them, their marks indicated their being permitted; according to Yoreh Deah, ch. 82 "that it is necessary to examine first the unknown bird by the tokens, before it is allowed to eat it." This was all they needed to do, without troubling themselves about the disputes of the naturalists, as regards the origin of the Barnacle Goose; wherefore they gave no opinion on this point.

Tree-growing goose: a drawing from the Salisbury Beatus, reproduced by permission of the British Library.

